

Comportamentele pozitive fata de natura prezentate in textele pentru copii - modalitate de realizare a educatiei ecologice

Elena GONGEA
Grad. "PINOCCHIO"
Craiova

A introduce realitatea existentei in universul cunoasterii copilului prin intermediul literaturii pentru copii, inseamna a utiliza ca modalitate limbajul metaforic al poeziei, descrierii, povestirii, etc.

Cele mai accesibile sunt poeziile despre natura si vietuitoare care se constituie intr-o secventa indragita de copii.

La inceputul perioadei prescolare, gradinita ca prim factor educational intr-un cadru organizat, initiaza copilul in audierea unor poezii- numaratori , poezii-joc,cu continut accesibil, cu rime care faciliteaza memorarea. Mai tarziu, in etapa urmatoare continutul este mai bogat in idei, mesajul este mai concludent. Astfel in textele prezentate copiii regasesc lumea vietuitoarelor – animale, pasari, gaze, lumea plantelor asa cum au cunoscut-o in realitate. Cu cat copilul frecventeaza mai de timpuriu gradinita, cu atat va deveni mai receptiv si chiar mai critic asupra a ceea ce-i place sau ceea ce nu-i place sa asculte. Astfel i se ofera oportunitati de a-si exprima opinia despre comportamentele pozitive sau negative surprinse in textul literar.

De exemplu din poezia "Fapte bune" de Victor Tulbure copilul afla ca varsta lui este potrivita pentru a-si manifesta comportamente pozitive fata de elementele vii ale mediului inconjurator. Cand este explicat continutul poeziei se extrag mesajele desprinse sub forma unor indemnuri. Iata care sunt indemnurile pe care copiii le invata din aceasta poezie: "Hraneste porumbelii!", "Salveaza albina de la inec!", "Uda floarea!", "Ocoleste musuroiul de furnici!", "Sa nu tragi pisoii de coada!"

Poezia "Nelu" de Elena Farago prezinta doua personaje care sunt usor identificate de copii la varsta prescolara – mama si Nelu, iar actiunea textului este simpla. Comportamentul copilului care se desprinde din textul poeziei este acela ca

“Nelu face firimituri pentru puii de randunica.” Aceasta poezie intareste atitudinea pozitiva a copiilor fata de pasari, atitudine care trebuie sa se manifeste mai ales fata de acele pasari care raman peste iarna la noi in tara si care sunt nevoite sa infrunte conditiile grele in care isi gasesc hrana. Pentru ca in acelasi habitat isi duc viata mai multe specii, relatiile ce se stabilesc intre ele se desprind din lectura “Unde a zburat randunica”. Copiii inteleg ca si intre pasari se stabilesc anumite relatii care le permite coabitarea.

“Frunza” de Emil Girleanu prezinta relatia dintre mediu si pasare, incarcatura emotionala este foarte mare in finalul lecturii, balanta fiind inclinata in favoarea frunzei care o adapostise pe timpul verii de ploi si de arsita soarelui.

Intre copii si personajele din textele literare se stabilesc relatii de simpatie sau de antipatie in functie de starea afectiva a fiecaruia dintre copii, dar si de rolul pe care il are fiecare vietate in lantul trofic. Rareori copilul isi doreste sa se asemena cu lupul din poveste pentru ca el este personajul care a mancat iezii caprei din povestea “Capra cu trei iezi”. In realitate, lupul considerat “doctorul padurii”, se hraneste cu caprioare, miei, iezi, iepuri fiind un animal carnivor etc.

Vulpea – animal de prada ca si lupul, se regaseste in multe texte literare . Din cauza comportamentului ei, este caracterizata, ca fiind o fiinta vicleana, care se furiseaza cu usurinta in cele mai nebanuite locuri. Atitudinea negativa manifestata fata de acest animal este datorita locului dominant pe care il ocupa in lantul trofic – copilul stie ca se hraneste cu gaini, rate, gaste, iepuri etc. In textele literare ea este un personaj care nu leaga prietenii si triseaza de fiecare data – “Coliba iepurasului”, “Ursul pacalit de vulpe”, Cumetrita”.

De aceea misiunea educatoarei este aceea de a constientiza copiii ca in realitate fiecare vietate are un loc bine stabilit si este conditionat de numerosi factori :locul unde traieste, hrana, mod de inmultire, relatiile cu alte elemente ale habitatului, etc. Aceste texte literare ii ajuta pe copii sa constientizeze relatia om - animale/plante – mediu de viata . Ele vin sa intregasca paleta modalitatilor de realizare a continuturilor ecologice realizandu-se astfel un transfer de cunostinte.

Lectura literara “Puiul” de Al. Bratescu- Voinesti are ca tema curiozitatea, neastamparul copilariei. La inceput viata decurge linistit. Prepelita hraneste puii dupa retete numai de ea stiute: “prindea cate o furnica ori cate o lacusta, le-o faramita in bucatele mici, si ei, pic ! pic ! pic !, cu cioculetele lor , o mancau numaidecat” . Pentru copii, furnica nu constituie decat hrana pentru pui, fara alta semnificatie, asa cum este prezentata in poezia “Greierele si furnica”. Momentul in care puiul de prepelita este ranit in aripa, reprezinta o noua etapa in viata familiei , o etapa zbuciumata. Drama din finalul lecturii pune copiii in situatia unor trairi puternice cu valente educative . Intreaga povestire se desfasoara de-a lungul celor patru anotimpuri: primavara – soseste prepelita , construieste cuibul, cloceste, scoate pui; vara – creste puii, are loc intamplarea cu seceratorul; toamna – fac

exercitii de zbor pentru plecare, puiul cel mare este ranit de vanator, zbuciumul , plecarea ; iarna – moartea puiului. Acest ultim moment este numai in cazul unui singur pui, pentru ceilalti timpul continua, de-a lungul altor anotimpuri.

Din totalul de 55 copii carora li s-a citit textul , toti au manifestat empatie fata de puiul ranit . La intrebarea: “Ce ai fi facut ca sa salvezi puiul?” copiii au dat raspunsuri pozitive, diferenta lor a tinut mai mult de competentele lingvistice si nu de atitudine (l-as fi dus la medicul veterinar, il luam acasa, il bandajam, chemam zana padurii, l-as fi rugat pe tatal meu sa-l ajute etc.).

Pusi in fata sarcinii didactice de a desena o scena din povestirea “Puiul” majoritatea copiilor au desenat puiul ranit, semn ca nu au ramas impasibili la suferintele puiului de prepelita.

Tinand seama de capacitatile de intelegere ale copiilor din grupa, se pot aborda diferite specii literare, scrise de autori cunoscuti sau mai putin cunoscuti dar, care din textul parcurs se pot desprinde comportamente ecologice menite sa sustina ideea de ingrijire si ocrotire a mediului inconjurator. Astfel, dupa ce sunt parcurse mai multe texte literare in care sunt prezentate elemente din natura - pasteluri, schite, fabule, descrieri,povestiri alegorice se poate da un chestionar prin care sa se obtina feed-back-ul actiunilor intreprinse anterior: “numeste cel putin cinci personaje aflate in suferinta din poeziile, povestile si povestirile cunoscute”, “cum te-ai simti daca ai fi gandacel/ catelusul schiop, Zdreanta?”, “cine a salvat puiul de caprioara?” .

“Gandacelul”, “Ajutor fratesc”, “Catelusul schiop”, “Caprioara”, “Puisorul motat” sunt doar cateva exemple de texte literare din care se desprind mesaje educative deosebite.

Interferenta dintre epic, liric si dramatic mentine receptivitatea micului ascultator. In primul stadiu al contactului cu literatura, copilul este atras in primul rand de desfasurarea epica: expozitiune, intriga, dezvoltarea actiunii, punctual culminant si deznodamant; treptat identifica “imaginile frumoase”.

“Copilul, scria George Calinescu, se naste curios de lume si nerabdator de a se orienta in ea. Literatura ii satisface aceasta pornire, il incanta(...); ca sa fie opera de arta, scrierile pentru copii(...) trebuie sa intereseze si pe oamenii mari instruiti. A iesi din lecturi cu stima sporita pentru om , acesta este secretul marilor literaturi”.

Bibliografie:

1. Dumitrana M, Educarea limbajului, vol.I, Editura COMPANIA, 1999
2. Rodari G., Gramatica fanteziei. Introducere in arta de a inventa povesti, E.D.P.Bucuresti, 1980
3. Stoica C., Vasilescu E.,Literatura pentru copii, E.D.P. .Bucuresti, 1992
4. Stoica C., Vasilescu E., si colaboratorii, Literatura pentru copii, E.D.P. .Bucuresti, 1996

